

Vuoden 2024 presidentinvaali / Yleiset ennakkoäänestyspaikat

KH 04.09.2023 § 220

Yleistä

Tasavallan presidentin vaali toimitetaan vuonna 2024 seuraavan aikataulun mukaisesti:

Ensimmäinen vaali

- Kotimaan ennakkoäänestys ajanjaksolla 17.–23.1.2024
- Vaalipäivä 28.1.2024

Mahdollinen toinen vaali

- Kotimaan ennakkoäänestys ajanjaksolla 31.1.–6.2.2024
- Vaalipäivä 11.2.2024

Yleiset ennakkoäänestyspaikat

Vaalilain (714/1998) 9 §:n 1 momentin (muut. 1248/2021) 1 kohdan mukaan ennakkoäänestyspaikkoina ovat muun ohella ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat, joiden lukumäärästä ja sijainnista kunnanhallitus päättää ja joita on oltava, jollei erityisestä syystä muuta johdu, jokaisessa kunnassa vähintään yksi.

Edellisissä vaaleissa eli vuoden 2023 eduskuntavaaleissa yleisinä ennakkoäänestyspaikkoina toimivat kaupunginhallituksen päätöksen nojalla seuraavat paikat:

- Äänekosken kaupungintalo, Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski;
- Suopunki, Riihijärvenkatu 2 A, 44200 Suolahti;
- Sumiaisten kirjasto, Koulutie 6, 44280 Sumiainen; ja
- Konginkankaan kirjasto, Kauppatie 2, 44400 Konginkangas.

Vaalilain 17 §:n (361/2016) perusteella ennakkoäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa huolehtivat vaalitoimitsijat, jotka määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Kussakin yleisessä ennakkoäänestyspaikassa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla.

Vaalitoimitsijoiden saatavuus

Viime vuosien aikana järjestetyissä vaaleissa eli vuoden 2023 eduskuntavaaleissa, vuoden 2022 aluevaaleissa, vuoden 2021 kuntavaaleissa, vuoden 2019 eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa, vuoden 2018 presidentinvaalissa ja vuoden 2017 kuntavaaleissa kaupunki on kohdannut alati pahenevia vaikeuksia rekrytoida riittävästi työvoimaa yleisen ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoiksi. Ongelmaa kärjistää ennakkoäänestyspaikkojen suuri määrä, joka ei ole oikeassa suhteessa kaupungin nykyiseen asukaslukuun.

Vaalilain 17 §:n mukainen vaalitoimitsijoiden vähimmäismäärä eli kaksi henkilöä ei käytännössä riitä yhdelle aukiolopäivälle, sillä toimitsijoiden on kyettävä pitämään ruokailu- ja muita taukoja. Kaikki vaalitoimitsijaksi suostuneet eivät myöskään ole käytettävissä mille tahansa päivälle ja kellonajalle. Ongelmaa ei ole mahdollista ratkaista yksinomaan supistamalla ennakoäänestyspaikkojen aukioloaikoja.

Kaupungintalon ja Suopungin ennakoäänestyspaikoissa on kaikissa viime vuosien vaaleissa käynyt melko runsaasti äänestäjiä, mutta Sumiaisten kirjastossa ja Konginkankaan kirjastossa äänestäneiden määrä on jäänyt aina kovin vähäiseksi. Tätä voidaan pitää luonnollisena, kun otetaan huomioon Sumiaisten ja Konginkankaan ennakoäänestyspaikkojen lähialueilla asuvan väestön pieni määrä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan entisen Sumiaisten kunnan alueella asui vuoden 2022 päättyessä 877 täysi-ikäistä eli vähintään 18-vuotiasta henkilöä ja entisen Konginkankaan kunnan alueella 1 043 täysi-ikäistä, näiden kirkonkyläalueilla vielä vähemmän.

Lisäksi asiaan vaikuttaa se, että asuinalueesta riippumatta kaupunkilaiset joka tapauksessa liikkuvat Äänekosken keskustassa ja Suolahdessa käyttäessään kaupallisia ja julkisia palveluita. Äänestäminen on luontevaa yhdistää tavanomaisiin työ- ja asiointimatkoihin, sillä kaikissa kotimaan yleisissä ennakoäänestyspaikoissa saa aina äänestää asuinalueesta ja kotikunnasta riippumatta. Esimerkiksi Jyväskylässä työssä käyvän äänekoskelaisen voi olla helpointa äänestää jossakin Jyväskylässä sijaitsevassa ennakoäänestyspaikassa.

Vuoden 2021 kuntavaaleista alkaen vaalitoimitsijoiden saatavuutta on entisestään vaikeuttanut Covid-19-tartuntatautiepidemia eli niin sanottu koronavirusepidemia. Eräs tärkeimmistä keinoista tartunnan välttämiseksi on ollut pidättäytyminen muiden ihmisten tapaamisesta, varsinkin perhepiirin ulkopuolisten henkilöiden kohtaamisesta. Tartuntaa tai altistumista välttelevät ihmiset eivät yleensä ole halukkaita ottamaan hoitaakseen tehtäviä, joiden peruspiirteinä on vieraista ihmisistä koostuvan suuren tai melko suuren henkilömäärän kohtaaminen sisätiloissa.

Äänekosken lukion oppilaat ovat vanhastaan muodostaneet merkittävän osan vaalitoimitsijoiden rekrytointipohjasta. Koronavirusepidemian takia osa muutoin tästä työstä kiinnostuneista lukiolaisista on kieltäytynyt tehtävästä viime vuosina. Syynä on ollut huoli mahdollisen koronavirustartunnan tai virukselle altistumisen vaikutuksesta edellytyksiin osallistua keväällä ja kesällä pidettäviin ylioppilaskokeisiin ja korkeakoulujen valintakokeisiin. Ei olisi millään tavoin lukiolaisen edun mukaista, että ylioppilastutkinnon suorittaminen tai jatko-opintoihin siirtyminen viivästyisi sen vuoksi, että vaalitoimitsijatyötä mahdollisesti seuraava sairaana tai karanteenissa oloinen estää kokeeseen valmistautumisen tai osallistumisen.

Presidentinvaalissa vaalitoimitsijatilanne voi toisaalta olla esimerkiksi alue- ja kuntavaaleja hieman parempi siksi, että presidentinvaalissa harvempi vaalitoimitsijatehtävästä kiinnostunut henkilö ei tule kyseeseen vaalilain säännösten perusteella. Vaalilain 17 §:n 4 momentin mukaan ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Edellä olevasta huolimatta kaupunginhallitukselle esitetään, että vuoden 2024 presidentinvaalissa yleinen ennakkoäänestys järjestettäisiin samoissa paikoissa kuin vuoden 2023 eduskuntavaaleissa. Tämän esityksen toteuttaminen edellyttää kuitenkin, että kaupungissa toimivat poliittiset ryhmät ja järjestöt sitoutuvat järjestämään vaalitoimitsijoita ennakkoäänestyspaikkoihin samaan tapaan kuin vaalipäivän vaalilautakuntiin. Pohdittavana vaihtoehtona tälle on yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määrän vähentäminen.

Valmistelija	Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Matti Tuononen
Päätösehdotus	<p>Kaupunginhallitus:</p> <ol style="list-style-type: none">1) päättää, että vuoden 2024 presidentinvaalissa Äänekosken kaupungin alueella sijaitsevinä yleisinä ennakkoäänestyspaikkoina ovat seuraavat paikat:<ol style="list-style-type: none">a) Äänekosken kaupungintalo, Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski;b) Suopunki, Riihijärvenkatu 2 A, 44200 Suolahti;c) Sumiaisten kirjasto, Koulutie 6, 44280 Sumiainen; jad) Konginkankaan kirjasto, Kauppatie 2, 44400 Konginkangas.2) päättää, että edellä kohdan 1 alakohdissa a ja b tarkoitetut ennakkoäänestyspaikat ovat avoinna seuraavasti:<p>ensimmäisessä vaalissa: ke-pe 17.-19.1.2024 kello 10-18; la-su 20.-21.1.2024 kello 10-14; ja ma-ti 22.-23.1.2024 kello 10-18; sekä</p><p>mahdollisessa toisessa vaalissa: ke-pe 31.1.-2.2.2024 kello 10-18; la-su 3.-4.2.2024 kello 10-14; ja ma-ti 5.-6.2.2024 kello 10-18.</p>3) päättää, että edellä kohdan 1 alakohdassa c tarkoitettu ennakkoäänestyspaikka on avoinna seuraavasti:

ensimmäisessä vaalissa:
ke-to 17.-18.1.2024 kello 14-18; ja

mahdollisessa toisessa vaalissa:
ke-to 31.1.-1.2.2024 kello 14-18.

- 4) päättää, että edellä kohdan 1 alakohdassa d tarkoitettu ennakoäänestyspaikka on avoinna seuraavasti:

ensimmäisessä vaalissa:
ma-ti 22.-23.1.2024 kello 14-18; ja

mahdollisessa toisessa vaalissa:
ma-ti 5.-6.2.2024 kello 14-18.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää, että tässä asiakohdassa (pykälässä) tehdyt päätökset täytäntöönpannaan välittömästi mahdollisesta muutoksenhausta riippumatta.

Päätös Hyväksyttiin.

KESVA 12.12.2023 § 17
409/00.00.00.01/2023

Valmistelija Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä Ei viranhaltijaesittelyä

Päätösehdotus Keskusvaalilautakunta merkitsee kaupunginhallituksen päätöksen tiedoksi.

Päätös Hyväksyttiin.
